

HELYI TANTERV

Ének -zene

9. évfolyam

**Készült Nemzeti alaptantervben foglalt szabályozások alapján
közzétett kerettanterv felhasználásával.**

**Helyi tanterv 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben
(9. évfolyamokon) kerül bevezetésre.**

Várpalota, 2020. június 30.

A kilencedik és tizedik évfolyamokon a zenei nevelés célja a nemzeti és az európai azonosságtudat erősítése, a hagyományos és a mai kulturális értékek megismertetése, a tudás gazdagítása a zeneművészet eszközeivel. Cél továbbá, hogy a műalkotások által közvetített magatartásminták segítsék a nemzethez, közösséghez való viszony elmélyítését és járuljanak hozzá a tanulók személyiségfejlődéséhez, szocializációjához, mely egyúttal egy közösség fennmaradásának biztosítója

témakörei:

1. Zeneművek /Énekes anyag
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Komplex készségfejlesztés.

A zenei anyanyelv ápolásának továbbra is fontos szerepet kell betöltenie, hiszen egy nép múltjának legnemesebb értékei őrződnek meg benne: érzelmi tartás, kedélyvilág, vérmérséklet, temperamentum. Mindez a „*népdalaink világa*” fejezetben átélhető a tanulók számára. A dalanyag igazodik életkori sajátosságaihoz, átélhető élethelyzetekhez, a „*mindenre van hangja*” kodályi megállapításhoz.

Az előadói készség gazdagítása - a kifejezőkészség, tiszta intonáció, a stílusnak megfelelő előadásmód, a közösségi zenélés kiemelten fontos eleme, melynek színvonala a tanár igényességén múlik. Legmagasabb szintje a kóruséneklésben testesül meg.

A zenehallgatási anyag válogatásánál az életszerűség a fő szempont: a zeneművek e két évfolyamon a tanulók tanulmányaihoz és mindennapjaihoz kapcsolódnak. A 10. évfolyamon a korábban hallgatott zeneművek történelmi szemléletmóddal összegződnek, és a tanulók megismerkednek a hallgatott zenék kulturális környezetével is. Folyamatos feladat a zeneművek műfajának megnevezése, értelmezése.

A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat, figyelmet fordít a 20. századi népies műdalokra, illetve a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is. Ezek sajátos értékrendet képviselnek, társadalmi szerepek szerint formálódnak. A kialakult évezredes értékrendhez képest gyakran változó normák miatt a tanár csak naprakész ismerettel tudja az ízlésformálás eszközeként alkalmazni. Ezt a rendelkezésére álló szabad órasávban teheti meg.

Az énekelt zeneművek igényes megszólaltatásához, a zenehallgatási anyag elmélyült befogadásához és a zeneművekkel kapcsolatos gondolatok megfogalmazásához, valamint a kreatív zenei megnyilvánulásokhoz továbbra is fontos a készségfejlesztés. A korábbi évfolyamokon *Ritmikai fejlesztés, Hallásfejlesztés és Zenei írás-olvasás* elnevezésű témakörök a középiskolában *Komplex készségfejlesztés* elnevezéssel folytatódnak.

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik,

hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás

9. osztály

ÓRA	Éneklés	Zenehallgatás	Komplex készségfejlesztés
-----	---------	---------------	---------------------------

Magyar népzene			
1.	<p>Az általános iskolában tanult magyar népdalok felelevenítése, az éneklési kedv felkeltése</p> <p>pl.: Tavaszi szél vizet áraszt</p> <p>Elindultam szép hazámból Erdő mellett estvéledtem</p>	<p>Szabadon választva: „ráhangoló” zenehallgatás</p>	<p>Relatív – abszolút rendszer (Tk. 320.)</p> <p>Dalcsokor- összeállítás</p>
2.	<p>Akkor szép az erdő</p>	<p>Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus részlet</p>	<p>Régi örökség (Tk. 10.)</p> <p>Forma, szerkezet</p> <p>Ereszkedő ötfokú dallamok</p> <p>Kvintváltás</p> <p>Pentaton hangkészlet</p>
3.	<p>Szivárvány havasán</p>	<p>Zsoltár típusú magyar népdalok és gregorián zsoltárok</p> <p>Missa de Angelis - Kyrie</p>	<p>Szöveg improvizáció: recitálás dó-ré-mi kezdéssel</p>
4.	<p>Azt gondoltam esik eső</p>	<p>Népzenei felvételek</p>	<p>Új stílus Forma, szerkezet</p> <p>Parlando előadásmód</p>
5.	<p>Kőrösfői kertek alatt</p> <p>Farkas Ferenc: Hajnalnóta</p>	<p>Válogatás népzenei tételekből</p>	<p>Hallás fejlesztés K2 – N2 K3 – N3</p>
6.	<p>Nem úgy van, mint régen volt</p>	<p>Budát, ó Hunnia a török rabolja – Balassi Bálint</p>	<p>Dallam, szöveg kapcsolata a népdal stílusokban</p>
7.	<p>Nézd meg lányom</p>	<p>Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus részletek</p>	<p>Zenei formaérzék fejlesztés</p>
8.	<p>Szerelem, szerelem...</p>	<p>Kodály Zoltán: Mikoron Dávid</p>	<p>A tanult dalok kulturális közegének megismerése</p>

9.	Szeres egyet, legyen szép	Kodály Zoltán: Hány János részletek	Népdalok elemzése
10.	Bujdosik az árva	Repülj madár: Sebestyén Márton	Új stílusú népdalok jellemzői Ritmikai játékok
Az ókor zenéje			
11.	Ófrancia kánon	Szeikiolsz sírverse	Modális hangsorok gyakorlatok 2# - 2b-ig
A középkor zenéje			
12.	Splendor Paternae gloriae	Gregorián dallamok Dufay: L'hamme mise - Kyrie	A középkori notációk értelmezése, olvasása Kézjelek gyakorlása Éneklés öt ujjról
13.	Moniot d'Arras: Nyári ének Neidhart von Reuenthal: Májusi ének Ófrancia kánon Fornsete: Nyár kánon	G. P. Palestrina: Sicut corvus	Formai elemzés Szekvencia alkotás Hallásfejlesztés: hangközök (Tk. 319.)
14.	Számonkérés		
A reneszánsz zene			
15.	Farkas Ferenc: Hajnali nóta	Orlando di Lasso: Zsoldos szerenád	A reneszánsz többszólamúság: többszólamú hallásfejlesztés (ritmikai – dallami)
16.	De sok eső, de sok sár Byrd: Tavasz kánon	Palestrina: Jesu rex admirabilis <i>Palestrina: Nigra sum (Vm. I.13.)</i>	Többszólamú ritmusgyakorlatok Improvizációs játékok: szöveg – kánon
17.	Lassus: Zsoldos szerenád Byrd: Tavasz kánon	Lassus: Zsoldos szerenád <i>Lassus: Visszhang (Vm. I.14.)</i>	Kvintkör – kvintoszlop (Tk. 320.)
18.	Számonkérés		
A XI-XVI. század magyar műzenéje			
19.	Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska	Gregorián himnuszok	Egyszerű többszólamú olvasógyakorlatok
20.	Tinódi:	<i>Egri históriának summája</i>	A históriás énekek ritmikai

	Hadnagyoknak tanúság Tinódi: Egervár viadaljáról való ének (Kifeküdtem én a magas tetőre)	(Vm. I.8.) <i>Bakfark Bálint:</i> <i>Lantfantázia (Vm. I.10.)</i>	sajátossága Eol dallamfordulatok Hangszínhallás fejlesztés
21.	Bocsásd meg Úristen Ungaresca Magyar tánc	<i>Regnart:</i> <i>Reménységem nincs már nekem (VM. I.9.)</i> Magyar táncok a XVI. században Bárdos Lajos: Régi táncdal	Hármashangzatok Homofon szerkesztés Ritmusszapóritás (Tk. 105.)
22.	Számonkérés		
A barokk zene			
23.	Purcell: Ne félj Purcell: Sárga levél - kánon	Purcell: Dido és Aenas c. opera – Ne félj, Visszahgnkórus <i>Purcell: Dido és Aenas: I. felvonás, No. 3. és Dido búcsúja (Mp 29., 26.)</i>	Zenehallgatás során a passacaglia memorizálása (No. 3.), utószolmizálása, és előfordulásának megszámlálása a tételben
24.	Vivaldi: A négy évszak – témák Tavas Tél	<i>Vivaldi: A négy évszak</i> (Tavas: Mp. 18.) (Tél: Vm. I.17.) Bach: II- Brandenburgi verseny (Tk. 127.)	Éneklés a teraszos dinamika alkalmazásával
25.	Bach: D-dúr szvit - részletek	Bach: D-dúr Gavát, Menüett Händel: Vízizene – Air (Tk. 132.)	Korál dallam éneklése
26.	Bach: Már nyugosznak a völgyek Bach: Ha köd lepi be a tájat	Bach: Máté passió 54 – 59 Bach: 15. kantáta	Korál dallam éneklése
27.	Bach: C-moll prelúdium és fuga	<i>Bach: C-moll prelúdium és fuga (Vm. I.20.)</i>	Ritmikai készségfejlesztés Bach „olvasógyakorlatok”

28.	Händel: Csordul a könnyem	Händel: Rinaldo – Csordul a könnyem (Mp. 4.) Händel: Szép hársfalomb (Vm. I.18.) Händel: Messiás - Hallelujah	Utószolmizálás, hangnemváltás, elemzés
29.	Számonkérés		
A XVII – XVIII. század magyar műzenéje			
30.	Haydn: Erdő mélyén kánon Beethoven-témák Karfantázia (Tk. 173.) Örömóda (Tk. 174.)	Mozart: C-dúr hegedű – zongora szonáta vagy: Beethoven: D-dúr szonáta Mozart: C-dúr variáció (Mp. 31.) Beethoven: V. szimfónia Beethoven: IX. szimfónia IV. tétel	Lapról éneklési készség fejlesztése Témák memorizálása
31.	Mozart: Jöjj drága Május	Beethoven: F-dúr románc	Zenei kérdés-válasz rögtönzés, egyszerű dallamok
32.	Mozart: Jöjj drága Május	Mozart: Esz-dúr zongoraverseny II. tétel részlet	Hangközök, harmóniák felismerése, tanulása, gyakorlása
33.	Számonkérés		
34.	Kőrösfői kertek alatt Farkas Ferenc: Hajnalnóta	Válogatás népzenei tételekből: ugrós csárdás dallamok	Hallás fejlesztés Hangközök K2 – N2 K3 – N3
35.	Számonkérés		
Összefoglalás, ismétlés			
36.	Népzene, műzene	Válogatás a tanult népzenei és műzenei zenehallgatási anyagokból. Feladat: Stiláris és műfaji meghatározások	Zeneelméleti összefoglalás: - a hétfokú hangközei - ötfokú és hatfokú hangkészletek - modiális hangsorok - abc-s hangok - 2#, 2b és a feloldójel - kvintkör értelmezése

			- funkciós rend
--	--	--	------------------------